

درس هفدهم

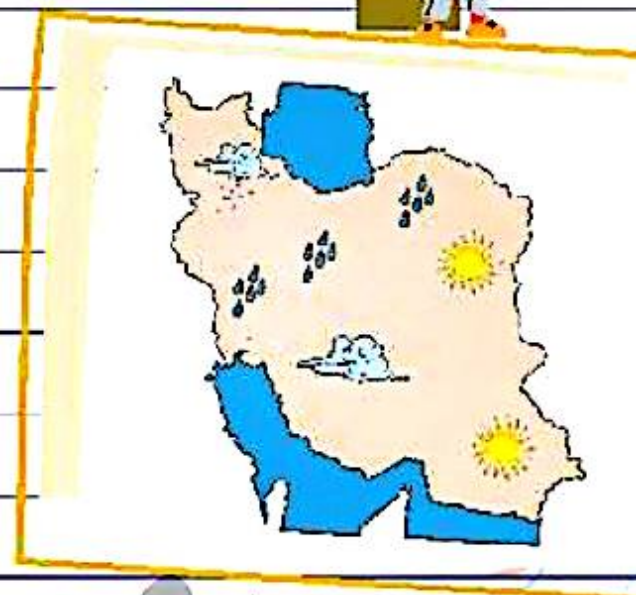
«نواحی آب و هوایی ایران»

آموختنی‌ها

۱ بیان انواع آب و هوا و نواحی آن در ایران

۲ ویژگی‌های نواحی آب و هوایی

۳ مقایسه‌ی نواحی آب و هوایی از نظر بارش و دما

بخوان و پیاموز

ایران کشور بزرگ و پهناوری^۱ است، به همین دلیل آب و هوای شهرها و منطقه‌های مختلف آن با هم تفاوت دارد. برخی از مناطق^۲ کوهستانی هستند و برخی مناطق مانند دشت‌ها پست و کم‌ارتفاع هستند. قسمت‌هایی در کنار دریاها واقع شده‌اند و بخش‌هایی از آن فاصله‌ی زیادی از دریا دارند.

ایران از نظر آب و هوایی یکی از منحصربه‌فردترین کشورهای است. اختلاف دمای هوا در زمستان (میان گرم‌ترین و سردترین نقطه) گاهی به بیش از ۵۰ درجه‌ی سانتی‌گراد می‌رسد. به‌عنوان مثال در حالی که در فصل زمستان دمای شهر کرد در شب به ۳- درجه می‌رسد، مردم اهواز هوای تابستانی ۵۲ درجه را تجربه می‌کنند و در زمانی که در بعضی شهرها مانند تبریز، همدان و اردبیل مردم از بخاری استفاده می‌کنند در شهرهایی مانند کیش، بندرعباس و اهواز مردم از کولر استفاده می‌کنند. این ویژگی خاص باعث شده است که ایران به کشوری چهار فصل تبدیل شود که در هر قسمتی از آن چهار فصل به خوبی مشخص است.

۳. بی‌همتاترین

۲. جمع منطقه - منطقه‌ها

۱. وسیع و بزرگ

مطالعات اجتماعی چهارم دبستان

علوی

به نقشه زیر نگاه کنید. با توجه به راهنمای نقشه می‌توانید ببینید رنگ زرد نشان‌دهنده‌ی چه منطقه‌ی آب و هوایی است؟
 بله، درست است! گرم و خشک، که شهرهایی مثل کرمان، قم، زاهدان و ... در این ناحیه آب و هوایی قرار دارند.

با بررسی نقشه به محل قرارگیری چهار منطقه‌ی آب و هوایی در ایران توجه نمایید.

۱. معتدل و مرطوب خزری

۲. معتدل و نیمه‌خشک کوهستانی

۳. گرم و خشک

۴. گرم و شرجی سواحل جنوب

نواحی آب و هوایی ایران ► درس هفدهم

۱. ناحیه‌ی معتدل و مرطوب خزری:

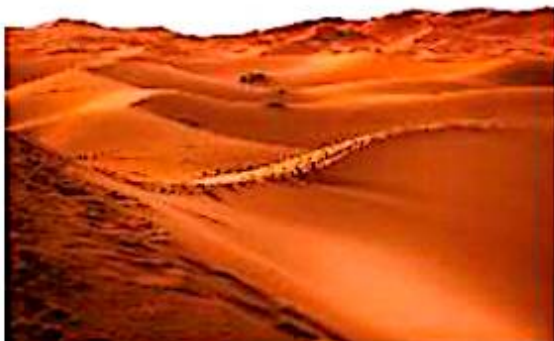
این ناحیه در کناره‌ی دریای خزر قرار دارد در این ناحیه هوا معتدل است؛ یعنی گرمای شدیدی وجود ندارد و باران فراوانی می‌بارد. این ناحیه وسعت بسیار کمی دارد. استان‌های گیلان، مازندران و گلستان در این ناحیه قرار دارند. شهر رامسر که مرکز استان مازندران است، در همه‌ی ماه‌های سال باران می‌بارد.

۲. ناحیه‌ی معتدل و نیمه خشک کوهستانی

این منطقه کوه‌های بلند و دامنه‌های البرز و زاگرس را شامل می‌شود؛ در این ناحیه بیش‌تر ماه‌های سال سرد است و در فصل زمستان برف زیادی روی کوه‌ها می‌نشیند و دمای هوا به زیر صفر درجه می‌رسد. این ناحیه تابستان‌هایی معتدل دارد. شهرهای همدان، شهرکرد و اردبیل از شهرهای این ناحیه هستند. بارش برف و باران در این ناحیه باعث سرسبزی و به‌وجود آمدن مراتع شده است، اما بارندگی آن به اندازه‌ی ناحیه‌ی خزری پر باران نیست.

۳. ناحیه‌ی گرم و خشک داخلی

در این ناحیه دوره‌ی گرما طولانی است و تابستان‌های گرم دارد. بارندگی در آن کم است و پهناورترین و گرم‌ترین ناحیه آب و هوایی ایران است.

۴. ناحیه‌ی گرم و شرجی سواحل جنوب

این منطقه در کناره‌ی خلیج فارس و دریای عمان قرار دارد. در این ناحیه تابستان‌ها بسیار گرم و مرطوب و زمستان‌ها معتدل است. در این ناحیه بارندگی کم است، به همین دلیل جزء نواحی خشک محسوب می‌شود. رطوبت هوا در تمام فصول بسیار زیاد است و دلیل آن تبخیر آب دریایی باشد. به همین دلیل هوا در آن ناحیه شرجی (نمناک) است. شهرهای بندر عباس، لاهواز و آبادان در این ناحیه قرار دارند.

بیشتر بدانیم

در کویر هنگامی که زمین داغ است، هوای خنک‌تر به سمت بالا می‌رود؛ باد شدید می‌وزد و گرد و غباری به وجود می‌آورد که حالت چرخشی دارد و می‌تواند چند متر تا چند صد متر ارتفاع داشته باشد.

مطالعات اجتماعی چهارم دبستان

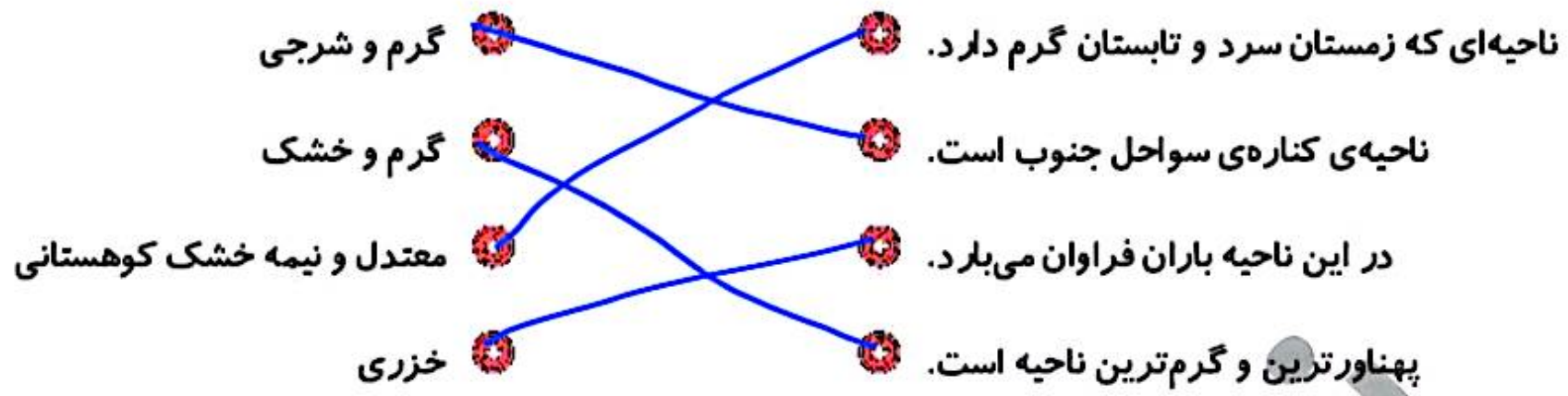

علوی

تمرین

1 موارد مرتبط را به یکدیگر وصل کنید.

۲ درستى و نادرستى هر عبارت را مشخص کنید.

الف: ناحیه‌ی خزری وسیع‌ترین ناحیه آب و هوایی است.

ب: آب و هوای ایران در همه‌ی مناطق آن یکسان است.

پ: دامنه‌های البرز و زاگرس در ناحیه‌ی معتدل و نیمه خشک قرار دارد.

۳ جاهای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید.

الف: در ناحیه‌ی کوهستانی بیشتر ماه‌های سال هوا است.

سرد

ب: آب و هوای ناحیه‌ی خزری در کنار قرار دارد.

دریای خزر

پ: در سواحل جنوب هوا حالت شرجی دارد؛ یعنی می‌شود.

نمناک

ت: شهر اردبیل در ناحیه‌ی قرار دارد. معتدل و نیمه خشک کوهستانی

ث: دشت لوت و دشت کویر در ناحیه‌ی قرار دارد. گرم و خشک داخلی

۵ نواحی آب و هوایی ایران را به ترتیب کم‌ترین به بیش‌ترین وسعت، نام ببرید.
معتدل و مرطوب خزری، گرم و شرجی سواحل جنوب،

معتدل و نیمه خشک کوهستانی، گرم و خشک داخلی
۶ محل زندگی شما در نقشه تقریباً در کدام جهت جغرافیایی قرار دارد؟ در کدام ناحیه‌ی آب و هوایی است؟
استان تهران به سه بخش آب و هوایی تقسیم می‌شود.

ارتفاعات شمالی، کوه پایه‌ها و نیمه خشک و خشک.

۷ برای هر کدام از نواحی آب و هوایی دو شهر نام ببرید.
معتدل و مرطوب خزری: گیلان و مازندران،

گرم و شرجی سواحل جنوب: بندرعباس و اهواز

معتدل و نیمه خشک کوهستانی: اردبیل و همدان،

گرم و خشک داخلی: قم و کرمان

۸

آب و هوای ناحیه‌ی معتدل و نیمه‌خشک کوهستانی دارای چه ویژگی‌هایی است؟
در دامنه البرز و زاگرس را شامل می‌شود، بیش تر ماه های سال سرد است.

۹

زمستان برف زیادی می بارد. تابستان معتدل است. بارندگی از خیزی کمتر.
مشخصات ناحیه‌ی گرم و شرجی سواحل جنوب را بنویسید.
کنار دریای عمان و خلیج فارس قرار دارد. تابستان گرم و مرطوب و زمستان

۱۰

معتدل دارد. بارندگی کم است. هوا شرجی (نمناک) است.
خصوصیات ناحیه‌ی آب و هوای خیزی را بیان کنید.
کنار دریای خزر قرار دارد. هوا معتدل است. وسعت کمی دارد. باران فراوان

می بارد.

۱۱

آب و هوای ناحیه‌ی گرم و خشک داخلی چگونه است؟

دوره گرمای آن طولانی است. بارندگی کم است. پهناترین ناحیه آب و
هوایی را دارد.